

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Педагогічний інститут

Кафедра педагогіки та психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
“ *О.Б. Жильцов* 2016 року
О.Б. Жильцов

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

3. ВС (СП). ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

напрямок підготовки 6.010102 Початкова освіта
Педагогічний інститут

Київ - 2016

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	<i>0328</i>
<i>[Signature]</i> (підпис)	(прізвище, ініціали) <i>Жильцов</i>
» 20 <i>16</i> »	

Психологія і педагогіка дитячої творчості: робоча навчальна програма [для студентів напряму підготовки 6.010102 "Дошкільна освіта"] / Н.М.Голота. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р. – 14 с.

Укладач:

ГОЛОТА Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 6 від 1. 02. 2016 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології
 Іванюк Г.І.

Заступник директора Педагогічного
інституту з науково-методичної та навчальної
роботи

 Машовець М.А.

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – <i>2 кредити</i>	Галузь знань <i>0101 " Педагогічна освіта "</i>	Варіативна (за вибором)
	Напрямок підготовки <i>6.010102</i> <i>Початкова освіта</i>	
Модулів	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкової школи	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		3-й
Загальна кількість годин – 72 години		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>"бакалавр"</i>	6-й
		Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Самостійна робота
40 год.		
МКР – 4 год.		
Вид контролю: залік		

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Психологія і педагогіка дитячої творчості» спрямоване на формування у студентів психолого-педагогічної компетентності як складової професійної компетентності, що передбачає вивчення особливостей формування творчої особистості дитини молодшого шкільного віку, а також основних напрямків роботи школи та сім'ї щодо виявлення та активізації творчих здібностей дітей і практичних умінь використовувати засвоєні знання у повсякденній роботі вчителя, і конкретизована через формування таких професійних *компетентностей*:

а) ключових, необхідних для виконання будь-якої професійної діяльності (інформаційно - комунікативні, соціально-трудова, мовні, культурні, здатність учитися);

б) базових, що відображають специфічний характер педагогічної діяльності (організаційний, дидактичний компоненти, здатність до педагогічного мислення, когнітивно-креативний, психологічний, оцінювальний, консультативний компоненти і здатність до розвитку впродовж усього життя);

в) соціально-предметних компетентностей (рівень володіння предметом і розвиток дослідницької компетентності учителя);

г) методичної компетентності - здатності самостійно конструювати навчальний процес, вільно використовуючи в практичній діяльності теоретичні основи педагогіки та психології творчості, знаходження обґрунтованого рішення будь-якого педагогічного та психологічного завдання, орієнтація на розвиток учнів і саморозвиток

та, зокрема, формування таких компетенцій як:

- *психологічної*, спрямованої на опанування теоріями сучасної психології творчості та перспективних напрямків її розвитку; особливостей розвитку творчих здібностей молодших школярів у різних видах діяльності; умінь діагностувати актуальний рівень творчих здібностей дитини й прогнозувати подальший розвиток творчої особистості молодшого школяра, а також:
- дидактичної;
- діагностичної;
- прогностичної;
- організаторської;
- комунікативної;
- виховної.

Вивчення курсу передбачає формування у студентів *знань* про:

- основні теорії творчості у філософії, педагогіці та психології;
- механізми творчої діяльності;
- методи вивчення творчості як цілісного феномену;
- вікову динаміку розвитку творчих здібностей;

- психологічні чинники, що впливають на розвиток творчої особистості;
- структуру творчого процесу;
- види дитячої творчості та їх специфіку;
- специфіку формування творчої особистості учня;
- технології розвитку дитячої творчості у різних видах діяльності

На основі цих знань у студентів мають бути сформовані **уміння**:

- аналізувати сучасні психологічні та педагогічні концепції та теорії розвитку творчості, виходячи з доцільності використання їх у практичній діяльності вчителя початкової школи;
- організовувати психологічну стимуляцію та педагогічну підтримку творчої активності дитини молодшого шкільного віку;
- виявляти та розвивати творчі здібності молодших школярів;
- визначати й моделювати педагогічну тактику, технологію спілкування з дитиною, методики розвитку різних видів дитячої творчості та дитини в них;
- здійснювати стимулювання власної творчої активності.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ТВОРЧОСТІ

Тема 1. Педагогіка та психологія творчості як галузі психолого-педагогічних наук

Предмет педагогіки творчості. Предмет психології творчості. Історичний та індивідуальний сенс та сутність творчості. Історія розвитку педагогіки творчості. Етапи розвитку психології творчості. Основні поняття психології творчості. Закони педагогіки творчості. Принципи педагогіки творчості.

Основні поняття: творчість, педагогіка творчості, психологія творчості.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 3,4
додаткова: 5,6

Тема 2. Творча особистість. Структура творчої особистості

Поняття про творчу особистість. Психологічні особливості творчої особистості. Загальні і спеціальні здібності творчої особистості. Структура творчої особистості. Стадії розвитку творчої особистості. Креативність і креативна особистість. Модель Гілфорда та теорія «інтелектуального порога» Торренса.

Основні поняття: творчість, творча особистість, творчі здібності, творча активність, творчий потенціал.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 3,4
додаткова: 6

Тема 3. Особливості та механізми творчого мислення

Психологічна характеристика творчого мислення. Інтелект як основа розвитку творчих здібностей. Основні підходи до вивчення структури інтелекту в зарубіжній та вітчизняній психології. Характеристика творчого мислення. Стадії креативного мислення (Г. Уоллес). Ознаки дивергентного мислення. Проблема розвитку творчого мислення в сучасних дослідженнях.

Творча діяльність як психічний процес. Структура творчої діяльності. Види творчих здібностей.

Основні поняття: інтелект, вербальний інтелект, невербальний інтелект, модель інтелекту, дивергентне мислення, конвергентне мислення, творча діяльність, творчий процес, творча особистість, продукт творчості, художня творчість.

Рекомендована література: основна: 1, 2,4
додаткова: 6

Тема 4. Психологічна характеристика творчого процесу. Структура творчого процесу

Проблема творчої діяльності у філософському, психологічному та педагогічному аспектах. Поняття про творчий процес. Особливості творчого процесу на рівні свідомості та підсвідомості. Творча активність. Етапи творчої праці. Стадії творчої діяльності. Структура творчого процесу. Психологічна сутність творчого потенціалу. Творчий потенціал як внутрішня передумова творчої діяльності. Структура творчого потенціалу. Критерії творчості: новизна продукту, суб'єктивна новизна, спонтанна активність.

Основні поняття: творчий процес, творча активність, художній образ, винахід.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 3,4
додаткова: 6

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В ДИТЯЧОМУ ВІЦІ

Тема 5. Становлення творчої особистості дитини як психолого-педагогічна проблема

Творчість, її ознаки та закономірності у дитячому віці. Вплив соціальних факторів на формування творчих можливостей особистості і розвиток творчої активності. Розвиток сенсорики як підґрунтя творчості. Пізнавальна активність як передумова творчості. Розвиток творчості в дошкільному дитинстві. Роль навчання у розвитку здібностей.

Основні поняття: творчість, творча активність, творчий розвиток.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 3,4
додаткова: 5,6

Тема 6. Специфіка формування творчої особистості дитини молодшого шкільного віку

Самооцінка здібностей у навчальній діяльності молодших школярів. Визначення рівня розвитку творчих можливостей і ступеня самостійності учнів. Педагогічне управління творчою навчальною діяльністю учня (С.О.Сисоєва). Взаємозв'язок між навчанням і творчим розвитком.

Основні поняття: здібності, творчі здібності, творча навчальна діяльність учнів.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 3,4
додаткова: 6

Тема 7. Види дитячої творчості

Гра і фантазія. Творчі ігри. Художня діяльність. Образотворча діяльність. Конструювання. Експериментування з матеріалом як передумова розвитку творчості в продуктивних видах діяльності. Мовленнєва творчість.

Основні поняття: творча діяльність, види дитячої творчості.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 4
додаткова: 6

Тема 8. Педагогічна підтримка дитячої творчості та обдарованості

Психолого-педагогічні умови життєтворчості дитини. Концепція естетичної обдарованості. Креативність. Ознаки і сфери виявів художньо-естетичної обдарованості. Творчість як феномен обдарованості дитини. Методи й засоби активізації дитячої творчості. Умови творчого розвитку учнів початкової школи. Педагогічне управління творчою навчальною діяльністю учнів. Теоретичні та методичні можливості сучасних педагогічних та психологічних наук в контексті розвитку творчого потенціалу молодших школярів.

Основні поняття: творчість, обдарованість, креативність, творчий розвиток, творчий потенціал.

Рекомендована література: основна: 1, 2, 3,4
додаткова: 5,6

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	л	с	мкр	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль					
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогіки та психології творчості					
Тема 1. Педагогіка та психологія творчості як галузі психолого-педагогічних наук	9	2	2		5
Тема 2. Творча особистість. Структура творчої особистості	9	2	2		5
Тема 3. Особливості та механізми творчого мислення	7	2			5
Тема 4. Психологічна характеристика творчого процесу. Структура творчого процесу	7	2			5

Модульний контроль	2			2	
Разом за змістовим модулем 1	34	8	4	2	20
Змістовий модуль 2. Формування творчої особистості в дитячому віці					
Тема 5. Становлення творчої особистості дитини як психолого-педагогічна проблема	9	2	2		5
Тема 6. Специфіка формування творчої особистості дитини молодшого шкільного віку	9	2	2		5
Тема 7. Види дитячої творчості	9	2	2		5
Тема 8. Педагогічна підтримка дитячої творчості та обдарованості	9	2	2		5
Модульний контроль	2			2	
Разом за змістовим модулем 2	38	8	8	2	20
Усього годин	72	16	12	4	40

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Проблема розвитку творчості у педагогічних та психологічних дослідженнях	2
2.	Формування та розвиток творчої особистості на різних вікових етапах	2
3.	Психологічні особливості розвитку творчості у молодшому шкільному віці	2
4.	Розвиток творчих здібностей дітей у різних видах діяльності	2
5.	Засоби діагностики та розвитку творчих можливостей учнів	2
6.	Педагогічне управління творчою навчальною	2

діяльністю учнів	
------------------	--

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Здійснити порівняльний аналіз понять «творчість» та «творча діяльність». Результати оформити у таблицю	5
2.	Здійснити порівняльний аналіз розвитку творчості на різних вікових етапах. Результати оформити у таблицю	10
3.	Навести приклади використання діагностичних, арт-терапевтичних методів в образотворчій діяльності дітей. Результати оформити у вигляді реферату	5
4.	Охарактеризувати позитивний досвід розвитку творчих можливостей учнів початкової школи за кордоном. Результати оформити у вигляді реферату.	5
5.	Підготувати есе з презентацією та коментарями на тему: «Діяльність педагогів-новаторів щодо формування творчої особистості учнів початкової школи».	10
6.	Розробити наочну модель, яка передбачатиме усі чинники освітнього простору (розвивального середовища) початкової школи, необхідні для розвитку особистості дитини в різних видах діяльності	5
	Всього	40

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Теоретичні основи педагогіки та психології творчості			
Тема 1. Педагогіка та психологія творчості як галузі психолого-педагогічних наук (5 год.).	лекційне заняття, семінарське заняття, модульний контроль.	5	I-II
Тема 2. Творча особистість. Структура творчої особистості (5 год.).	лекційне заняття, семінарське заняття, модульний контроль.	5	II-III
Тема 3. Особливості та механізми творчого мислення (5 год.).	лекційне заняття, модульний контроль.	5	III-IV
Тема 4. Психологічна характеристика творчого	лекційне заняття, модульний контроль.	5	IV-V

процесу. Структура творчого процесу (5 год.).			
Змістовий модуль II. Формування творчої особистості в дитячому віці			
Тема 5. Становлення творчої особистості дитини як психолого-педагогічна проблема (5 год.).	лекційне заняття, семінарське заняття, модульний контроль.	5	V-VI
Тема 6. Специфіка формування творчої особистості дитини молодшого шкільного віку (5 год.).	лекційне заняття, семінарське заняття, модульний контроль.	5	VI-VII
Тема 7. Види дитячої творчості (5 год.).	лекційне заняття, семінарське заняття, модульний контроль.	5	VII-VIII
Тема 8. Педагогічна підтримка дитячої творчості та обдарованості (5 год.).	лекційне заняття, семінарське заняття, модульний контроль.	5	VIII - IX
Разом 40 год.	Разом: 40 балів		

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (POWER POINT – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
 - *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
 - *Практичні*: вправи, психодіагностика, ділові ігри, тренінги.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з літературою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування, підсумкова письмове тестування, звіт, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестове опитування.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Мак с. балів	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2					
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	8	100
	1	1	1	1	1	1	1	1		
Семінарські заняття	10+1	10+1			10+1	10+1	10+1	10+1	66	
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	40	
МКР	25				25				50	
Всього	164 б. РК – 1,64									

Шкала оцінювання

Оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
F _X	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів

10. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій;
2. Навчальні посібники;
3. Робоча навчальна програма;
4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
6. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «*Психологія і педагогіка дитячої творчості*».

11. Рекомендована література:

Базова:

1. Моляко В.О. (ред.). Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики. – Житомир: вид-во Рута, 2006. – 320 с. (джерело наявне на безкоштовних інтернет-порталах).
2. Николаева Е.И. Психология детского творчества / Е.И.Николаева. – СПб.: Питер, 2010. – 240 с. (джерело наявне на безкоштовних інтернет-порталах).
3. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості: підручник / С.О.Сисоева. – К.: Міленіум, 2006. – 344 с. (бібліотека Інституту).
4. Роменець В.А. Психологія творчості: навч. посібник / В.А.Роменець. – 3-те вид. – К.: Либідь, 2004. – 288 с. (бібліотека Інституту).

Додаткова:

5. Пихтіна Н.П. Педагогічна творчість: навч. посіб. /Н.П.Пихтіна. – Ніжин: НДУ ім.. М.Гоголя, 2012. – 175 с. (репозитарій Інституту).
6. Пономарев Я.А. Психология творчества и педагогика / Я.А.Пономарев. – М., 1976- 280 с. (бібліотека Інституту).

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Психологія і педагогіка дитячої творчості»

Разом: 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 40 год. – самостійна робота; модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	Теоретичні основи педагогіки та психології творчості				Формування творчої особистості в дитячому віці			
Кількість балів за модуль	71 бал				93 бали			
Теми лекцій 16 год. (8 балів)	Педагогіка та психологія творчості як галузі психолого-педагогічних наук (1 б)	Творча особистість. Структура творчої особистості	Особливості та механізми творчого мислення (1 б.)	Психологічна характеристика творчого процесу. Структура творчого процесу (1 бал)	Становлення творчої особистості дитини як психолого-педагогічна проблема (1 бал)	Специфіка формування творчої особистості дитини молодшого шкільного віку (1 бал)	Види дитячої творчості (1 бал)	Педагогічна підтримка дитячої творчості та обдарованості (1 бал)
Теми семінарських занять 12 год. (66 балів)	Проблема розвитку творчості у педагогічних та психологічних дослідженнях	Формування та розвиток творчої особистості на різних вікових етапах			Психологічні особливості розвитку творчості у молодшому шкільному віці	Розвиток творчих здібностей дітей у різних видах діяльності	Засоби діагностики та розвитку творчих можливостей учнів	Педагогічне управління творчою навчальною діяльністю учнів
Самостійна робота 40 год. (40 балів)	Табл.6.1. (20 балів)				Табл.6.1. (20 балів)			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)			
K=164:100= 1,64								

